

Саветодавна комисија за људска права

ТСС зграда Д-12, седиште мисије УНМИК-а, Приштина, Косово, електронска пошта hrar-unmik@un.org, телефон +381 (0)38 504 604 локал 5182

МИШЉЕЊЕ

Датум усвајања: 5. јун 2013. године

Предмет бр. 85/09

Рухан РУХАНИ

против

УНМИК-а

Саветодавна комисија за људска права, на заседању одржаном 5. јуна 2013. године, уз присуство следећих чланова:

г. Марека НОВИЦКОГ, председавајућег
гђе Кристин ЧИНКИН
гђе Франсоаз ТУЛКЕНС

Уз помоћ

г. Андреја АНТОНОВА, извршног службеника

Узевши у обзир изнад поменути жалбу, уложену сагласно члану 1.2 Уредбе УНМИК-а бр. 2006/12, од 23. марта 2006. године о оснивању Саветодавне комисије за људска права,

Након већања, доноси следеће закључке и препоруке:

I. ПОСТУПАК ПРЕД КОМИСИЈОМ

1. Жалба је уложена 8. априла 2009. године и уписана је 30. априла 2009. године.
2. Дана 24. јула 2009. године, Комисија је проследила предмет Специјалном представнику Генералног секретара (СПГС)¹ како би добила примедбе УНМИК-а на прихватљивост предмета. Дана 3. августа 2009. године, СПГС је доставио УНМИК-

¹ Списак скраћеница и акронима коришћених у тексту налази се у приложеном Прилогу.

ов одговор. По мишљењу СПГС-а, жалби су недостајале суштинске информације па се стога чинила неприхватљивом *prima facie*.

3. Дана 9. децембра 2009. године, Комисија је од жалиоца затражила додатне информације. Комисија је примила одговор жалиоца 4. марта 2010. године.
4. Дана 30. новембра 2010. године, Комисија је поново проследила предмет СПГС-у, заједно са жалиочевим одговором, и затражила од њега да достави примедбе на прихватљивост. СПГС је одговорио 24. фебруара 2011. године, при чему није доставио никакве додатне примедбе.
5. Дана 13. априла 2011. године, Комисија је прогласила жалбу прихватљивом и спојила питање неисцрпљености правних лекова, које је покренуо СПГС, са меритумом жалбе.
6. Дана 18. априла 2011. године, Комисија је проследила одлуку о прихватљивости СПГС-у и затражила примедбе УНМИК-а на меритум предмета. СПГС је одговорио 11. маја 2011. године.
7. Дана 21. септембра 2011. године, УНМИК је доставио Комисији копије истражних докумената везаних за ову жалбу. Дана 15. јануара 2013. године, УНМИК је потврдио Комисији да је достављање списка завршено.

II. ЧИЊЕНИЦЕ

A. Општи преглед догађаја²

8. Предметни догађаји су се одиграли на територији Косова након успостављања Привремене управе мисије Уједињених нација на Косову (УНМИК), јуна 1999. године.
9. Оружани сукоб током 1998. и 1999. године између српских снага с једне стране и Ослободилачке војске Косова (ОВК) и других оружаних групација косовских Албанаца с друге стране добро је документован. Након неуспеха међународних напора за решавање сукоба, 23. марта 1999. године, Генерални секретар Северноатлантског споразумног савеза („НАТО“) објавио је почетак ваздушних напада на Савезну Републику Југославију (СРЈ). Ваздушни напади су почели 24. марта 1999. године, а окончани су 8. јуна 1999. године, када је СРЈ пристала да повуче своје

² Списи на које се Комисија позива при навођењу овог општег прегледа догађаја су следећи: ОЕБС, „Како је виђено и испричано“, 1. том (октобар 1998 – јун 1999.) и 2. том (14. јун – 31. октобар 1999.); тромесечни извештаји Генералног секретара УН-а о Привременој управи мисије Уједињених нација на Косову; Годишњи извештаји полиције УНМИК-а (2000, 2001.); Фонд за хуманитарно право „Отмице и нестанци не-Албанаца на Косову“ (2001.); Фонд за хуманитарно право „Косовска књига памћења“ (<http://www.kosovometomogybook.org>); УНМИК-ова канцеларија за нестала лица и судску медицину, Извештај о активностима 2002-2004; Европски суд за људска права, *Бехрами и Бехрами против Француске и Сарамати против Француске, Немачке и Норвешке*, бр. 71412/01 и 78166/01, одлука од 2. маја 2007; Међународна комисија за нестала лица, „Ситуација на Косову: попис“ (2010.); подаци које је издао Високи комесар Уједињених нација за избеглице (доступни на адреси www.unhcr.org) и Међународни комитет Црвеног крста (доступни на адреси <http://familylinks.icrc.org/kosovo/en>).

снаге са Косова. Дана 9. јуна 1999. године, Међународне безбедносне снаге (KFOR), СРЈ и Република Србија потписале су „војно-технички споразум“ у коме су се сагласиле о повлачењу СРЈ са Косова и присуству међународних безбедносних снага након доношења одговарајуће резолуције Савета безбедности УН-а.

10. Дана 10. јуна 1999. године, Савет безбедности УН-а усвојио је Резолуцију 1244 (1999). Поступајући сходно Поглављу VII Повеље УН-а, Савет безбедности УН-а одлучио је да распореди међународне безбедносне снаге и цивилне представнике – КФОР, односно УНМИК – на територију Косова. Сходно Резолуцији Савета безбедности бр. 1244 (1999), УН-у је дата пуна законодавна и извршна власт за привремену управу на Косову, укључујући спровођење правде. КФОР је имао задатак да успостави „безбедну средину у којој избегла и расељена лица могу да се безбедно врате кући“ и привремено обезбеди „јавни ред и мир“ све док међународни цивилни представници не буду могли да преузму одговорност за овај задатак. УНМИК се састојао из четири главне компоненте или стуба којима су руководиле Уједињене нације (цивилна управа), Високи комесар Уједињених нација за избеглице (хуманитарна помоћ, која је постепено окончана јуна 2000. године), ОЕБС (успостављање институција) и ЕУ (реконструкција и привредни развој). Сваки стуб је стављен под управу Специјалног представника Генералног секретара (СПГС). Резолуцијом Савета безбедности УН-а 1244 (1999) УНМИК је овлашћен да „унапреди и штити људска права“ на Косову, у складу са међународно признатим стандардима у погледу људских права.
11. Процене у погледу утицаја сукоба на расељавање популације косовских Албанаца крећу се од приближно 800.000 до 1,45 милиона. Након усвајања Резолуције 1244 (1999), већина косовских Албанаца који су побегли, или били насилно избачени из својих кућа током сукоба од стране српских снага, вратила се на Косово.
12. У међувремену, припадници неалбанске заједнице – углавном, али не само, Срби, Роми и словенски муслимани, као и косовски Албанци за које се сумња да су сарађивали са српским властима – постали су мета распрострањених напада од стране наоружаних групација косовских Албанаца. Тренутне процене у вези са бројем расељених косовских Срба крећу се између 200.000 и 210.000. Док је већина косовских Срба и другог неалбанског становништва побегла у ужу Србију и суседне земље, они који су остали постали су жртве системских убистава, отмица, насумичног притварања, сексуалног и родног насиља, пребијања и злостављања.
13. Иако постоји спор око бројки, процењује се да се догодило више од 15.000 смрти или нестанака током и одмах након косовског сукоба (1998-2000. године). Више од 3000 етничких Албанаца и око 800 Срба, Рома и чланова других мањинских заједница нестало је током овог периода. Пронађено је више од половине несталих лица и њихови посмртни остаци идентификовани су до краја 2010. године, док се, од октобра 2012. године, 1766 лица и даље води као нестало код МКЦК-а.
14. Од јула 1999. године, у склопу напора да се на Косово врати спровођење закона у оквиру владавине права, СПГС је затражио од држава чланица УН-а да подрже постављање 4718 чланова међународне полиције као цивилне компоненте УНМИК-а. Задатак полиције УНМИК-а био је да саветује КФОР у вези са полицијским питањима док полиција не добије довољан број чланова да преузме пуну

одговорност за спровођење закона и да ради на развоју Косовске Полицијске Службе (КПС). До септембра 1999. године, приближно 1100 међународних полицајаца распоређено је у УНМИК-у.

15. Распоређивање полиције УНМИК-а углавном је завршено до децембра 2000. године, са 4400 чланова особља из 53 земље, и УНМИК је преузео примарну одговорност за спровођење закона у свим крајевима Косова осим у Митровици. Према годишњем извештају полиције УНМИК-а из 2000. године, њој је пријављено 351 киднаповање, 675 убистава и 115 силовања у периоду од јуна 1999. до децембра 2000. године.
16. Услед колапса управљања правдом на Косову, УНМИК је јуна 1999. године успоставио ванредан правосудни систем. Он се састојао од ограниченог броја домаћих судија и тужилаца и функционисао је све до почетка рада редовног правосудног система, јануара 2000. године. Фебруара 2000. године, УНМИК је одобрио именовање међународних судија и тужилаца, најпре у области Митровице, а касније широм Косова, да би ојачао домаћи правосудни систем и гарантовао његову непристрасност. Од октобра 2002. године, домаћи систем правде састојао се од 24 међународних и 341 домаћег судије и тужиоца. Јануара 2003. године, Генерални секретар УН-а, при подношењу извештаја Савету безбедности о спровођењу Резолуције 1244 (1999) констатовао је да систем полиције и правосуђа на Косову у то време „добро функционише“ и да је „одржив“.
17. Јула 1999. године, Генерални секретар УН-а изјавио је у извештају Савету безбедности да УНМИК већ сматра да је питање несталих лица посебно акутан проблем у погледу људских права на Косову. Новембра 1999. године, при полицији УНМИК-а је основана Јединица за нестала лица (ЈНЛ), која је била задужена за истраживање било могуће локације несталих лица и/или гробних места. ЈНЛ, заједно са Централном јединицом за кривичну истрагу (ЦЈКИ) полиције УНМИК-а, а касније наменска Јединица за истрагу ратних злочина (ЈИРЗ), била је одговорна за кривичне аспекте предмета несталих лица на Косову. Маја 2000. године, успостављена је Комисија за проналажење и идентификацију жртава (КПИЖ), којом председава УНМИК, ради проналажења, идентификације и предавања посмртних остатака. Од јуна 2002. године, новооснована Канцеларија за нестала лица и судску медицину (КНЛСМ) при УНМИК-овом Одељењу правде (ОП) постала је једини орган који је овлашћен да утврђује кретање несталих лица, идентификује њихове посмртне остатке и врати их породици нестале особе. Почевши од 2001. године, на основу Меморандума о разумевању (МоР) између УНМИК-а и Међународне комисије за нестала лица (МКНЛ) са седиштем у Сарајеву, допуњеног додатним споразумом из 2003. године, МКНЛ је спроводио идентификацију посмртних остатака путем ДНК анализе.
18. Дана 9. децембра 2008. године, одговорности УНМИК-а у области полиције и правосуђа на Косову су престале, а Мисија владавине права Европске уније на Косову (ЕУЛЕКС) преузела је пуну оперативну контролу у области владавине права, након саопштења председника Савета безбедности Уједињених нација, 26. новембра 2008. године (S/PRST/2008/44), којим се поздравља даље ангажовање Европске уније на Косову.

19. Истог дана, УНМИК и ЕУЛЕКС су потписали МоР о модалитетима и правима и обавезама које проистичу из преноса УНМИК-ових предмета ЕУЛЕКС-у и повезаних списа који се тичу истрага, оптужница и других активности које су у току, а које су предузели УНМИК-ови међународни тужиоци. Убрзо након тога, потписани су слични споразуми у вези са списима којима су се бавиле међународне судије и полиција УНМИК-а. Сви споразуми су обавезивали ЕУЛЕКС да УНМИК-у пружи приступ документима који се односе на радње које су УНМИК-ови органи претходно предузели. Између 9. децембра 2008. и 30. марта 2009. године, сви списи кривичних предмета које су поседовали УНМИК-ово Одељење правде и полиција УНМИК-а предати су ЕУЛЕКС-у.

В. Околности везане за отмицу г. Нехата Руханија

20. Жалилац је отац г. Нехата Руханија. Жалилац наводи да је 22. јуна 1999. године група наоружаних припадника ОВК, предвођена особом која му је била позната, ушла у жалиочеву кућу у Штимљу и претила њему и његовој породици, наредивши им да напусте кућу или ће бити убијени. Они су одвели г. Нехата Руханија на саслушање и отада се не зна где се он налази.

21. Жалилац наводи да је одмах пријавио случај полицији УНМИК-а у Штимљу, где је именовао особу коју је идентификовао. Након тога је жалилац са породицом напустио Косово.

22. Дана 9. јула 1999. године, МКЦК је отворио захтев за проналажење г. Нехата Руханија, који је још увек отворен. Његово име се такође налази на списку на мрежи који води МКНЛ³, у бази података коју води КНЛСМ, као и у меморандуму који садржи списак несталих лица, са датумом 12. октобар 2001. године, који је МКЦК послао УНМИК-у.

С. Истрага

23. Дана 21. септембра 2011. године, УНМИК је доставио Комисији разна документа која су претходно поседовали КНЛСМ и ЈНЛ полиције УНМИК-а. УНМИК је наговестио Комисији да је могуће да постоје додатни документи. Дана 15. јануара 2013. године, УНМИК је потврдио Комисији да је доставио све списе релевантне за случај које УНМИК поседује.

24. Део списа везаног за активности КНЛСМ-а садржи једино копију МКЦК-овог идентификационог списка, без датума, са анте-мортем подацима везаним за г. Нехата Руханија.

25. Истражни део списа садржи Извештај о наставку случаја, на једној страни, сачињен од стране ЈНЛ-а полиције УНМИК-а, који садржи једну ставку са датумом 23. јун 2002. године у којој се наводи да су подаци о предмету унети у базу података. У спису се не налази никакав доказ о почетном извештају који је г. Рухан Рухани доставио полицији УНМИК-а у Штимљу.

³ База података је доступна на адреси: http://www.ic-mp.org/fdmsweb/index.php?w=mp_details&l=en (прегледано 5. јуна 2013.).

26. У ЈНЛ-овом анте-мортем извештају датираном на 3. децембар 2004. године, наводи се да су 2. децембра 2004. године неки припадници КПС-а, који су додељени ЈНЛ-у, посетили Штимље са намером да ступе у контакт са породицом Рухани, али су обавештени да је цела породица напустила Косово. Истог дана, неки припадници КПС-а обавили су телефонски разговор са жалиоцем. Сажетак тог разговора налази се у истом анте-мортем извештају ЈНЛ-а; у њему се понављају чињенице које је жалилац доставио Комисији. Он такође садржи име вође ОВК групе која је одвела г. Нехата Руханија, као и име особе која је довела ОВК до жалиочеве куће на дан отмице. Међутим, у пољу намењеном за идентификованог „осумњиченог“, на предњој страни извештаја, стоји да је он „непознат“. Напомена на крају обрасца гласи: „Узорак крви узет од чланова породице; треба контактирати КНЈСМ.“
27. Овај извештај је првобитно сачињен 3. децембра 2004. године, на албанском језику, од стране припадника КПС. Након што је извештај преведен, 7. децембра 2004. године, службеник полиције УНМИК-а за надзор извршио је проверу извештаја на енглеском језику и такође га потписао, чиме је одобрио његов садржај и закључке.
28. У пољу „Сажетак захтева“ штампаног извештаја из ЈНЛ-ове базе података, сачињеног 7. децембра 2004. године, у погледу жалиоцевог предмета, стоји: „Није било могуће пронаћи никакве нове информације.“ У предмету се наводи име осумњиченог.“ У пољу „Датум отварања“ стоји 1. децембар 2004; поље „Напомене у вези са истрагом“ је празно; у пољу „Резултати“ стоји „на чекању“; и у пољу „Датум резултата“ стоји 12. јул 2004. године.
29. Спис такође садржи копију кривичне пријаве достављене од стране Координационог центра за Косово и Метохију (КЦКМ) при Влади Србије, која је управљена против особе именоване од стране жалиоца, и упућена Међународном тужиоцу у Приштини. Датирана је на 9. март 2004. године и носи КЦКМ-ов логотип са референтним бројем и датумом 17. јун 2004. године.
30. У извештају о анализи предмета, датираном на 11. јануар 2011. године, који је на захтев УНМИК-а сачинио Истраживачки и обавештајни тим ЈИРЗ-а при ЕУЛЕКС-у, наводи се да је г. Нехат Рухани уписан као жртва у два УНМИК-ова предмета: 2005-00094 (убиство и отмица) и 2008-00006 (мучење). У њему се даље наводи да се први предмет не налази у бази података ЈИРЗ-а при ЕУЛЕКС-у, док је други, који садржи „пљачкање“ као примарну оптужбу, наведен као предмет под истрагом, али је неактиван.

III. ЖАЛБА

31. Жалилац се жали на УНМИК-ов наводни пропуст да ваљано истражи отмицу његовог сина. У том погледу, Комисија сматра да се он позива на кршење процедуралног проширења члана 2 Европске конвенције о људским правима (ЕКЉП).

32. Жалилац се такође жали на душевну бол и патњу, које су наводно проузроковане њему и његовој породици овом ситуацијом. У том погледу, Комисија сматра да се жалилац ослања на члан 3 ЕКЉП.

IV. ПРАВО

Наводно кршење процедуралне обавезе сходно члану 2 ЕКЉП

33. Комисија сматра да се жалилац позива на повреду процедуралне обавезе која проистиче из права на живот, загарантованог чланом 2 Европске конвенције о људским правима (ЕКЉП) јер полиција УНМИК-а није спровела ефикасну истрагу у вези са отмицом његовог сина.

1. Опсег разматрања Комисије

34. При одлучивању о томе да ли сматра да је дошло до повреде члана 2 (процедуралног проширења) ЕКЉП, Комисија узима у обзир постојећу судску праксу, нарочито ону Европског суда за људска права. Међутим, Комисија је такође свесна чињенице да се жалбе пред њом значајно разликују од оних које су поднете Суду. Као прво, тужена страна није држава, већ привремена међународна територијална управа овлашћена да обавља привремене дужности на Косову. За УНМИК се не везују никакве сумње у погледу суштинских обавеза сходно члану 2 ЕКЉП. Друго, док су они који су осумњичени за наводна убиства и/или отмице недржавни актери у ограниченом броју предмета пред Европским судом, такви су сви осумњичени у предметима пред Комисијом, углавном, али не искључиво, повезани са сукобом. Комисија мора узети у обзир ове факторе при првобитној процени процедуралних позитивних обавеза међудржавне организације у погледу поступака учињених од стране трећих страна на територији над којом има привремену законодавну, извршну и судску контролу.
35. Пре него што започне разматрање меритума жалбе, Комисија би желела да разјасни домен свог испитивања.
36. Комисија напомиње да је, након усвајања Уредбе УНМИК-а бр. 1999/1 25. јула 1999. године, УНМИК преузео обавезу поштовања међународно признатих стандарда у погледу људских права при обављању својих функција. Ово прихватање обавеза детаљно је описано у Уредби УНМИК-а бр. 1999/24 од 12. децембра 1999. године, према којој је УНМИК прихватио обавезе сходно следећим инструментима који се тичу људских права: Универзалној декларацији о људским правима, Европској конвенцији о људским правима и њеним протоколима, Међународном споразуму о грађанским и политичким правима (МСГПП), Међународном споразуму о економским, социјалним и културним правима, Међународној конвенцији о уклањању свих видова расне дискриминације, Конвенцији о уклањању свих видова дискриминације жена, Конвенцији против мучења и осталог окрутног, нечовечног и понижавајућег поступања или кажњавања, Конвенцији о правима детета.

37. Комисија такође примећује да, према члану 1.2 УНМИК-ове Уредбе бр. 2006/12 од 23. марта 2006. године о оснивању Саветодавне комисије за људска права, Комисија „треба да проучи жалбе уложене од стране било које особе или групе особа које тврде да су жртве кршења (својих) људских права од стране УНМИК-а“. Из тога следи да једино поступци или пропусти који се могу приписати УНМИК-у леже у оквиру надлежности Комисије *ratione personae*. У том погледу, треба напоменути, као што је горе наведено, да од 9. децембра 2008. године, УНМИК више није спроводио извршну власт над косовским судским системом и системом за спровођење закона. УНМИК стога не сноси одговорност за било какво кршење људских права наводно почињено од стране тих тела. У погледу тога што се жалилац жали на поступке који су се догодили након овог датума, они леже ван надлежности Комисије *ratione personae*.
38. Такође, Комисија наглашава да, што се тиче њене надлежности *ratione materiae*, из члана 1.2 Уредбе УНМИК-а бр. 2006/12 следи да она може испитати само жалбе које се односе на наводно кршење људских права. То значи да она може да разматра само поступке или пропусти који су предмет жалбе због тога што нису у складу са међународним инструментима људских права наведеним горе у тексту (видети § 36). У конкретним случајевима убистава и нестанака под околностима опасним по живот, није улога Комисије да замени надлежне органе у истрази случаја. Њен задатак је ограничен на разматрање ефикасности кривичне истраге таквих убистава и нестанака, у светлу процедуралних обавеза које проистичу из члана 2 ЕКЉП.
39. Комисија даље напомиње да, сходно члану 2 Уредбе УНМИК-а бр. 2006/12, она има правну надлежност једино над „жалбама које се односе на наводна кршења људских права до којих је дошло 23. априла 2005. или касније или су произашла из чињеница насталих пре овог датума, при чему су ове чињенице проузроковале континуирано кршење људских права“. Следи да догађаји који су се одиграли пре 23. априла 2005. године генерално леже ван надлежности Комисије *ratione temporis*. Међутим, у мери у којој такви догађаји проузрокују континуирану ситуацију, Комисија има надлежност да разматра жалбе које се односе на ту ситуацију (видети предмет Европског суда за људска права (ЕСЉП), Велико веће [ВВ], *Варнава и остали против Турске*, бр. 16064/90 и остали, пресуда од 18. септембра 2009, §§ 147-149; ЕСЉП, *Кипар против Турске* [ВВ], бр. 25781/94, пресуда од 10. маја 2001, § 136, ЕКЉП 2001-IV).

2. Поднесци страна

40. Жалилац у суштини наводи недостатак адекватне кривичне истраге у вези са отмицом његовог сина и начин на који је он, као рођак првог степена, третиран од стране власти. Он се жали поводом чињенице да и након више од десет година од отмице његовог сина, њему и његовој породици власти нису доставиле никакве информације о његовој судбини.
41. У својим разматрањима о меритуму овог предмета, СПГС наводи да „У складу са судском праксом ЕКЉП, надлежни органи имају обавезу да спроведу ефикасну истрагу предмета смрти које су последица опште употребе силе и незаконског убијања.“ СПГС напомиње да облик и опсег истраге у циљу доласка до циља који налаже члан 2 ЕКЉП зависе од околности конкретнег случаја.

42. У овом контексту, изгледа да СПГС прихвата да је одговорност била на УНМИК-у да спроведе ефикасну истрагу отмице г. Нехата Руханија како би осигурао ефикасну примену домаћих закона којима се штити право на живот, како је то дефинисано Уредбом УНМИК-а бр. 1999/1 *о овлашћењима Привремене управе на Косову* и касније Уредбом УНМИК-а бр. 1999/24 *о закону примењивом на Косову* и чланом 2 ЕКЈП.
43. СПГС не оспорава чињеницу да породице несталих лица имају право да знају судбину тих лица и да буду обавештене о њој. Према наводима СПГС-а, то обухвата њихово право на тачну идентификацију свих пронађених тела како би могли да утврде да ли је њихов рођак међу мртвима и, уколико јесте, на информације о томе где је тело пронађено и како је особа умрла. Ови циљеви се могу постићи првенствено путем форензичке активности.
44. У том погледу, СПГС такође признаје да су истражни кораци које је предузео УНМИК децембра 2004. године изгледа били веома оскудни и да нису предузети на свеобухватан начин; нејасно је зашто постоји раскорак између наводног извештаја о отмици јуна 1999. године и уписа предмета, непознатог датума 2002. године (видети § 25 изнад). Он прихвата да је „... под знаком питања да ли би само они [истражни кораци] чинили праву и ефикасну истрагу предмета у контексту члана 2 ЕКЈП.“ СПГС додаје да:

...не може се са сигурношћу утврдити где је једноставно дошло до пропуста полиције УНМИК-а да спроведе даљу истрагу у вези са предметом, или где је постојао недостатак сведока и/или других трагова који је онемогућио полицију УНМИК-а да спроведе даљу истрагу ... не постоје наводи нити докази о лошим намерама од стране полиције УНМИК-а у погледу њених истражних напора.

45. СПГС тврди да захтеви сходно члану 2 зависе од контекста. Он позива Комисију да размотри посебне околности под којима је полиција УНМИК-а морала да ради, попут послератног окружења, огромног броја предмета које је требало истражити, ресурса, ограничења могућности и капацитета, и:

... свих препрека које су се појавиле услед преоптерећености система за спровођење закона и правосудног система, што је смањивало могућност организације да спроведе све истраге на начин који се, посматран систематично, може наћи (или бар очекивати) у другим државама са развијенијим институцијама и без прилива предмета овакве природе повезаних са послератном ситуацијом.

46. Упркос овим опажањима, СПГС закључује да „... УНМИК у овом тренутку није у позицији да пружи коментаре везане за меритум предмета.“

2. Процена Комисије

а) Подношење релевантних списа

47. На захтев Комисије, СПГС је доставио једино копије неколико докумената везаних за ову истрагу које је УНМИК могао да добије. СПГС је такође напоменуо да постоји могућност постојања више докумената везаних за предмет, али није дао објашњење зашто није доступан комплетан истражни спис. Дана 15. јануара 2013. године, УНМИК је потврдио Комисији да више нису пронађени никакви списи, па се тако достављање може сматрати завршеним (видети §§ 23 - 30 горе у тексту).
48. Комисија напомиње да је у члану 15 Уредбе УНМИК-а бр. 2006/12 наведено да Комисија може затражити од УНМИК-а да поднесе било који документ и да је СПГС обавезан да сарађује са Комисијом и пружи неопходну помоћ, што посебно укључује пружање докумената и информација релевантних за жалбу. У том погледу, Комисија се позива на судску праксу Европског суда за људска права да ће бити извучени закључци на основу понашања тужене стране током поступка, укључујући њен пропуст „да поднесе информације, без одговарајућег објашњења“ (видети случај *Челикбилек против Турске*, бр. 27693/95, пресуда ЕСЉП од 31. маја 2005, § 56).
49. Комисија напомиње да је правилно вођење истражних списа који се тичу кривичних дела као што су убиства и нестанци, од отварања истраге до њихове предаје, од суштинске важности за наставак таквих истрага те тако може покренути, сâмо по себи, питања сходно члану 2. Комисија такође напомиње да УНМИК није доставио никакво објашњење о томе зашто документација може бити непотпуна, нити о томе који делови могу бити непотпуни.
50. Комисија није у позицији да сама провери потпуност примљених истражних списа. Комисија ће стога проценити меритум жалбе на основу докумената који су јој доступни (у том смислу, видети предмет *Чекојев против Русије*, бр. 39358/05, пресуда ЕСЉП од 15. марта 2011, § 146).
- b) *Општа начела која се тичу обавезе спровођења ефикасне истраге сходно члану 2*
51. Прво, Комисија сматра да ограничени садржај истражних списа покреће питања терета доказивања. У том погледу, Комисија се позива на приступ Европског суда за људска права, као и Комитета Уједињених нација за људска права (КЉП) по овом питању. Опште правило је да је на страни која износи предлоге чињеница да их докаже, али да ово није строго правило.
52. Ако се следи ово опште правило, у фази утврђивања прихватљивости, подносилац захтева мора да представи чињенице којима подржава наводе о одговорности државе, односно да успостави *prima facie* случај против власти (видети, *mutatis mutandis*, ЕСЉП, *Артико против Италије*, бр. 6694/74, пресуда од 13. маја 1980, §§ 29-30, серија А бр. 37; ЕСЉП, *Тоџу против Турске*, бр. 27601/95, пресуда од 31. маја 2005, § 95). Међутим, Европски суд даље сматра да „... када догађаји који су предмет жалбе леже у потпуности, или у већем делу, унутар искључивог знања власти ... може се сматрати да терет доказивања онда лежи на властима у смислу пружања задовољавајућег и убедљивог објашњења“ (видети ЕСЉП [ВВ], *Варнава и остали против Турске*, наведен изнад у § 39, при §§ 183-184).

53. Европски суд такође наводи да је „... на влади да дефинитивно тврди зашто се предметна документа не могу користити да подрже изјаве које су дали подносиоци захтева или да пружи задовољавајуће и убедљиво објашњење тога како су се предметни догађаји одиграли, а ако то не учини, биће покренуто питање сходно члану 2 и/или члану 3 Конвенције“ (видети ЕСЈП, *Акум и остали против Турске*, бр. 21894/93, пресуда од 24. јуна 2005, § 211, ЕКЈП 2005-II (делови)). Суд додаје да „... ако оне (власти) затим не доставе суштинске документе како би омогућиле Суду да установи чињенице или, ако не доставе задовољавајуће и убедљиво објашњење, могу се извући чврсти закључци“ (видети ЕСЈП, *Варнава и остали против Турске*, наведен изнад, при § 184; видети такође, КЈП, *Бенаниза против Алжира*, Разматрања од 26. јула 2010, § 9.4, ЦГПП/Ц/99/Д/1588/2007; КЈП, *Баиаша против Либијске Арапске Цамахирије*, Разматрања од 20. октобра 2010, § 7.2, ЦГПП/Ц/100/Д/1776/2008).
54. Комисија разуме да се међународна судска пракса развила у контексту у коме је Влада о којој је овде реч можда умешана у суштинске оптужбе, што није случај са УНМИК-ом. Комисија ипак сматра да, пошто се документација налазила под искључивом контролом УНМИК-ових органа, бар до предаје ЕУЛЕКС-у, може да се примени начело да се „чврсти закључци“ могу извући из недостатка документације.
55. Друго, Комисија напомиње да је позитивна обавеза истраживања нестанака широко прихваћена у међународном праву људских права, макар од случаја Интерамеричког суда за људска права *Веласкез-Родригез* (видети случај *Веласкез-Родригез против Хондураса*, пресуда Интерамеричког суда за људска права (ИАСЈП) од 29. јула 1988, серија Ц бр. 4). Комитет за људска права Уједињених нација (КЈП) такође наводи да позитивна обавеза проистиче из члана 6 (право на живот), члана 7 (забрана окрутног и нечовечног поступања) и члана 9 (право на слободу и безбедност особе), тумачено заједно са члановима 2 (3) (право на ефикасан правни лек) Међународног споразума о грађанским и политичким правима (МСГПП) (видети КЈП, Општи коментар бр. 6, 30. април 1982, § 4; КЈП, Општи коментар бр. 31, 26. мај 2004, §§ 8 и 18, СГПП/Ц/21/Рев.1/Дод. 13; видети такође, између осталог, КЈП, *Мухамед Ел Авани против Либијске Арапске Цамахирије*, саопштење бр. 1295/2004, разматрања од 11. јула 2007, СГПП/Ц/90/Д/1295/2004). Обавеза истраживања нестанака и убистава такође је утврђена у Декларацији УН-а о заштити свих особа од принудног нестанка (А/Res/47/133, 18. децембар 1992.) и додатно је разрађена у смерницама УН-а као што су Приручник УН-а о ефикасној превенцији и истрази ванправних арбитражних и преких егзекуција (1991) и „Смернице о спровођењу истрага Уједињених нација у вези са наводним масакрима“ (1995.). Важност обавезе је потврђена усвајањем Међународне конвенције за заштиту свих особа од принудног нестанка 2006. године, која је ступила на снагу 23. децембра 2010. године.
56. Да би се бавила тврдњама жалиоца, Комисија се осврће на добро утврђену судску праксу Европског суда за људска права о процедуралним обавезама сходно члану 2 ЕКЈП. Суд је сматрао да „Обавеза заштите права на живот сходно члану 2 Конвенције, тумачена заједно са општом дужношћу државе сходно члану 1 Конвенције 'да осигура свакоме унутар [своје] надлежности права и слободе дефинисане у Конвенцији', имплицитно захтева постојање неког облика ефикасне

званичне истраге када су појединци убијени (видети, *mutatis mutandis*, ЕСЈП, *Мекен и остали против Уједињеног Краљевства*, пресуда од 27. септембра 1995, § 161, Серија А бр. 324; и *Каја против Турске*, пресуда од 19. фебруара 1998, § 105, Извештаји 1998-И; видети такође ЕСЈП, *Јасинкис против Летоније*, бр. 45744/08, пресуда од 21. децембра 2010, § 71). Обавеза спровођења такве истраге проистиче у свим случајевима убистава и осталих сумњивих смртних случајева, без обзира на то да ли су починиоци приватна лица или државни агенти или су непознати (видети ЕСЈП, *Колеви против Бугарске*, бр. 1108/02, пресуда од 5. новембра 2009, § 191)

57. Европски суд за људска права је такође навео да процедурална обавеза пружања неког облика ефикасне званичне истраге такође постоји када је појединац нестао под околностима опасним по живот и није ограничена на случајеве када је очигледно да је нестанак проузрокован од стране државног агента (видети ЕСЈП [ВВ], *Варнава и остали против Турске*, наведен у § 39 изнад у тексту, при § 136).
58. Надлежни органи морају сами предузети радње када им се скрене пажња на одређени предмет и не смеју препустити подношење формалне жалбе или преузимање одговорности за спровођење било каквих истражних поступака иницијативи блиских сродника (видети ЕСЈП, *Ахмет Озкан и остали против Турске*, бр. 21689/93, пресуда од 6. априла 2004, § 310, видети такође ЕСЈП, *Исајева против Русије*, бр. 57950/00, пресуда од 24. фебруара 2005, § 210).
59. Успостављајући стандарде ефикасне истраге, Суд је навео да „истрага, поред независности, приступачности за породицу жртве, спровођења разумном брзином и експедитивношћу, пружања довољног елемента јавне критике истраге и њених резултата, такође мора бити ефикасна у смислу да може довести до утврђивања тога да ли је смрт изазвана незаконитим путем и, ако је то случај, до идентификације и кажњавања одговорних лица (видети ЕСЈП [ВВ], *Варнава и остали против Турске*, наведен изнад у § 39; при § 191; видети такође ЕСЈП, *Палић против Босне и Херцеговине*, бр. 4704/04, пресуда од 15. фебруара 2011, § 63). То није обавеза пружања резултата, већ употребе средстава. Надлежни органи морају предузети све разумне кораке које могу да предузму да би обезбедили доказе који се тичу инцидента, укључујући, између осталог, сведочења очевидаца, форензичке доказе и, када је то применљиво, аутопсију која пружа потпун и тачан запис о повреди и објективну анализу клиничких налаза, укључујући узрок смрти. Сваки недостатак у истрази који спречава да се њоме установи узрок смрти, или одговорна особа или особе, ствара ризик да таква истрага неће испунити овај стандард (видети ЕСЈП, *Ахмет Озкан и остали против Турске*, наведен горе у тексту, при § 312; и *Исајева против Русије*, наведен горе у тексту, при § 212).
60. Конкретно, закључак истраге мора бити заснован на детаљној, објективној и непристрасној анализи свих релевантних елемената. Пропуст праћења очигледног следа истраге нарушава, у одлучујућој мери, могућност да се њоме утврде околности случаја и идентитет одговорних лица (видети ЕСЈП, *Колеви против Бугарске*, наведен изнад у § 56, при § 201). Међутим, природа и степен разматрања којима се испуњава минимални праг ефикасности истраге зависи од околности конкретног случаја. Они се морају проценити на основу релевантних чињеница и у погледу практичних реалних околности истражних радњи (видети ЕСЈП, *Велсеа и Мазаре против Румуније*, бр. 64301/01, пресуда од 1. децембра 2009, § 105).

61. Чак и у погледу несталих особа које су касније пронађене мртве, што није случај у овом предмету, Суд је навео да се поступцима ексхумације и идентификације посмртних остатака не исцрпљује обавеза сходно члану 2 ЕКЉП. Суд сматра да „процедурална обавеза која проистиче из нестанка генерално не престаје све док су локација и судбина особе неизвесни, те је она стога континуираног карактера“ (случај ЕСЉП *Палић против Босне и Херцеговине*, наведен у § 59 изнад, при §46; у истом смислу, случај ЕСЉП [ВВ], *Варнава и остали против Турске*, наведен изнад у § 39, при § 148, *Аслаканова и остали против Русије*, бр.). 2944/06 и остали, пресуда од 18. децембра 2012, § 122). Међутим, Суд такође наглашава да ова процедурална обавеза „не престаје да постоји чак ни након проналажења тела ...“ Тиме се расветљава само један аспект судбине несталог лица и генерално остаје обавеза да се објасни нестанак и смрт, као и да се идентификује и кривично гони сваки починитељ незаконитих дела који има везе са тим нестанком и смрћу“ (случај *Палић против Босне и Херцеговине*, предмет ЕСЉП наведен изнад, у § 46; у истом смислу ЕСЉП [ВВ], предмет *Варнава и остали против Турске*, наведен изнад, у § 145). Иако проналажење и накнадна идентификација посмртних остатака жртве сами по себи могу представљати значајан успех, процедурална обавеза сходно члану 2 и даље постоји (видети случај *Палић против Босне и Херцеговине*, предмет ЕСЉП наведен изнад, у § 64).

62. Што се тиче захтева за јавним надзором, Суд је даље навео да мора постојати довољан елемент јавног надзора над истрагом или њеним исходима да би се осигурала одговорност у пракси, као и у теорији. Потребан степен јавне критике може се знатно разликовати од случаја до случаја. Међутим, у свим случајевима, сродник жртве мора бити укључен у поступак у оној мери која је неопходна за заштиту његових или њених легитимних интереса (видети *Ахмет Озкан и остали против Турске*, наведен у § 58 изнад, при §§ 311-314; *Исајева против Русије*, наведен изнад у § 58, при §§ 211-214 и случајеве наведене у њему).“ ЕСЉП [ВВ], *Ал-Скени и остали против Уједињеног Краљевства*, бр. 55721/07, пресуда од 7. јула 2011, § 167).

с) *Применљивост члана 2 на контекст Косова*

63. Комисија је свесна чињенице да је до отмице г. Нехата Руханија дошло убрзо након распоређивања УНМИК-а на Косову одмах након оружаног сукоба, када су били распрострањени криминал, насиље и мањак безбедности.

64. СПГС не оспорава чињеницу да је УНМИК имао обавезу да истражи овај случај сходно члану 2 ЕКЉП.

65. Комисија сматра да аргументи које је изнео СПГС покрећу два главна питања: прво питање је да ли стандарди члана 2 настављају да се примењују у ситуацији када постоји сукоб или опште насиље, а друго је да ли треба сматрати да се такви стандарди у потпуности примењују на УНМИК, посебно током прве фазе његове мисије.

66. Што се тиче применљивости члана 2 на УНМИК, Комисија подсећа да је, након усвајања Уредбе УНМИК-а бр. 1999/1 25. јула 1999. године, УНМИК преузео

обавезу поштовања међународно признатих стандарда у погледу људских права при обављању својих функција. Ово прихватање обавеза детаљно је описано у Уредби УНМИК-а бр. 1999/24 од 12. децембра 1999. године, према којој је УНМИК прихватио обавезе сходно одређеним инструментима који се тичу људских права, укључујући ЕКЉП. С тим у вези, Комисија је већ закључила да је тачно да се привремени карактер УНМИК-а и тешкоће с њим у вези морају прописно узети у обзир у погледу бројних ситуација, али ни у ком случају се ови елементи не смеју схватити као изговор за смањење стандарда у поштовању људских права, који су прописно уграђени у мандат УНМИК-а (видети случај ХРАП, *Милогорић и остали*, бр. 38/08, 58/08, 61/08, 63/08 и 69/08, мишљење од 24. марта 2011, § 44; случај *Бериша и остали*, бр. 27/08 и остали, мишљење од 23. фебруара 2011, § 25; случај *Лалић и остали*, бр. 09/08 и остали, мишљење од 9. јуна 2012, § 22).

67. У погледу применљивости члана 2 на ситуације у којима постоји сукоб или опште насиље, Комисија подсећа да је Европски суд за људска права утврдио применљивост члана 2 на постконфликтне ситуације, укључујући оне у земљама бивше Југославије (видети, између осталих примера, случај ЕСЉП, *Палић против Босне и Херцеговине*, наведен изнад у § 59 и случај ЕСЉП, *Јуларих против Хрватске*, бр. 20106/06, пресуда од 20. јануара 2011.). Суд даље наводи да процедурална обавеза сходно члану 2 наставља да се примењује на „различите безбедносне околности, укључујући оне у контексту оружаног сукоба“ (видети ЕСЉП [ВВ], *Ал-Скеини и остали против Уједињеног Краљевства*, наведен изнад у § 62, при § 164; видети такође случај *Гулеч против Турске*, пресуда ЕСЉП од 27. јула 1998, § 81, Извештаји 1998-IV; случај *Ерги против Турске*, пресуда ЕСЉП од 28. јула 1998, §§ 79 и 82, Извештаји 1998-IV; случај *Ахмет Озкан и остали против Турске*, наведен изнад у § 58, при §§ 85-90, 309-320 и 326-330; случај *Исајева против Русије*, наведен изнад у § 58, при §§ 180 и 210; случај *Канлибаши против Турске*, бр. 32444/96, пресуда ЕСЉП од 8. децембра 2005, §§ 39-51).
68. Суд је признао да „када до смрти [и нестанака] које треба истражити према члану 2 дође под околностима општег насиља, оружаног сукоба или побуне, истражитељи могу наићи на препреке и конкретна ограничења могу захтевати употребу мање ефикасних мера истраге или могу довести до одлагања истраге“ (видети случај ЕСЉП [ВВ], *Ал-Скени и остали против Уједињеног Краљевства*, наведен изнад при § 164; ЕСЉП, *Базоркина против Русије*, бр. 69481/01, пресуда од 27. јула 2006, § 121). Суд је ипак закључио да „обавеза према члану 2 која се тиче заштите живота подразумева да, чак и у тешким безбедносним условима, морају бити предузети сви разумни кораци како би се обезбедила ефикасна, независна истрага у вези са наводним кршењима права на живот (видети, између осталих примера, ЕСЉП, случај *Каја против Турске*, наведен у § 56 изнад, при §§ 86-92; ЕСЉП, случај *Ерги*, наведен изнад, при §§ 82-85; *Танрикулу против Турске*, ЕСЉП (Велико веће), бр. 23763/94, пресуда од 8. јула 1999, §§ 101-110, ЕКЉП 1999-IV; ЕСЉП, *Кашијев и Акајева против Русије*, бр. 57942/00 и 57945/00, пресуда од 24. фебруара 2005, §§ 156-166; ЕСЉП, *Исајева против Русије*, наведен изнад у §§ 215-224; ЕСЉП *Мусајев и остали против Русије*, бр. 57941/00 и остали, пресуда од 26. јула 2007, §§ 158-165).
69. Слично томе, КЉП је закључио да се право на живот, укључујући процедуралне гаранције, сматра врховним правом од кога није дозвољено никакво одступање чак

ни у ванредним околностима када је угрожен живот нације (видети, КЉП, Општи коментар бр. 6, наведен изнад у § 55, при § 1; КЉП, *Абубакар Амиров и Аизан Амирова против Руске Федерације*, 22. април 2009, § 11.2, СГПП/Ц/95/Д/1447/2006). Такође, КЉП је напоменуо применљивост чланова 2 (3), 6 и 7 МСГПП, уз посебни осврт на УНМИК-ову обавезу да спроведе ваљане истраге у вези са нестанцима и отмицама на Косову (видети КЉП, *Закључне примедбе Комитета за људска права: Косово (Србија)*, 14. август 2006, §§ 12-13, СГПП/Ц/УНК/ЦО/1).

70. Комисија разуме потешкоће са којима се УНМИК сусрео током прве фазе свог ангажовања. Комисија напомиње да је одговарајућа важност која је дата питању несталих лица на Косову значила да је УНМИК морао да узме у обзир како хуманитарну, тако и кривичну димензију ситуације. Конкретно, Комисија сматра да су важност која се приписује кривичним истрагама и потешкоће на Косову које су ограничиле могућност истражних органа да спроведу такве истраге, као што је описао СПГС, довеле до тога да од кључног значаја буде да УНМИК од самог почетка успостави окружење које погодује обављању значајних истрага. Ово подразумева успостављање система који обухвата елементе попут расподеле свеобухватне одговорности по питању надзора и праћења напретка истрага, обезбеђивања редовних извештаја о напретку истрага као и поступка прописне предаје случајева међу службеницима или јединицама полиције УНМИК-а. Такав систем би такође требало да узме у обзир потребу за заштитом жртава и сведока (видети, *mutatis mutandis*, случај *P.P. и остали против Мађарске*, бр. 19400/11, пресуда ЕСЉП од 4. децембра 2012, §§ 28-32), као и да се размотри нарочита рањивост расељених лица у периоду након сукоба (видети ЕСЉП [ВВ], *Саргсиан против Азербејџана*, бр. 40167/06, одлука од 14. децембра 2011, § 145; и ЕСЉП [ВВ], *Чигаров и остали против Јерменије*, бр. 13216/05, одлука од 14. децембра 2011, § 146). Иако схвата да је до распоређивања и организовања полиције и правосудног апарата дошло постепено, Комисија сматра да је овај процес завршен 2003. године када су полиција и правосудни систем на Косову описани као „добро функционишући“ и „одрживи“ од стране Генералног секретара УН-а (видети § 16 изнад).

71. Комисија даље напомиње да њен задатак није да испита релевантну праксу или наводне препреке спровођењу ефикасне истраге *in abstracto*, већ само у вези са њиховом конкретном применом на одређене околности везане за ситуацију која је предмет жалбе пред Комисијом (видети ЕСЉП, *Броган и остали против Уједињеног Краљевства*, пресуда од 29. новембра 1988, § 53, Серија А, бр. 145-Б). Комисија се стога слаже са СПГС-ом да природа и степен разматрања да ли ефикасност истраге испуњава минимални праг зависе од околности одређеног предмета. Из тих разлога, Комисија сматра да ће утврдити, у погледу сваког предмета, да ли су предузети сви разумни кораци за спровођење ефикасне истраге као што то налаже члан 2, узимајући у обзир реалне околности истражних активности на Косову.

d) *Усаглашеност са чланом 2 у овом предмету*

72. У погледу околности везаних за овај предмет, Комисија се прво бави питањем терета доказивања. На ступњу прихватљивости, Комисија се уверила да наводи жалиоца нису неосновани, па је стога прихватила постојање случаја *prima facie*: да

је г. Нехат Рухани нестао у околностима које су опасне по живот и да је УНМИК био упознат са тим.

73. Сходно томе, примењујући горенаведене принципе (видети §§ 51-52), Комисија сматра да је терет доказивања пребачен на оптуженог, тако да је на УНМИК-у да представи Комисији доказ о адекватној истрази као одбрану против навода изнетих од стране жалиоца које Комисија сматра прихватљивим. УНМИК није испунио своју обавезу по овом питању, пошто није представио ниједан истражни спис нити је на „задовољавајући и убедљив“ начин објаснио свој пропуст да то уради. Комисија ће, у складу с тим, извући закључке из ове ситуације.
74. Комисија напомиње да је, према Годишњем извештају полиције УНМИК-а из 2000. године, најкасније од средине септембра 1999. године цео систем кривичних истрага у региону Приштине био под пуном контролом УНМИК-а. Дакле, одговорност је била на УНМИК-у да обезбеди, прво, да се истрага спроводи експедитивно и ефикасно; друго, да се сав релевантан истражни материјал предаје органу који преузима одговорност за истрагу (ЕУЛЕКС, видети § 18 изнад) и, треће, да истражни списи могу да се прате и преузимају уколико дође до потребе за тим у било којој каснијој фази.
75. Комисија закључује у одсуству било каквог истражног списка да је дошло до неке од следећих ситуација: није спроведена никаква истрага; УНМИК је намерно одлучио да не представи спис Комисији, упркос својој обавези да сарађује са Комисијом и да јој пружа потребну помоћ, укључујући издавање докумената од значаја за жалбе сходно члану 15 Уредбе УНМИК-а бр. 2006/12 (наведено у § 37 изнад); спис није прописно предат ЕУЛЕКС-у, или УНМИК није преузео спис од лица тренутно задуженог за његово чување.
76. Комисија је већ напоменула да нема разлога да сумња у поштене намере УНМИК-а у настојању да обезбеди истражни спис ради процене од стране Комисије. Међутим, Комисија сматра да, без обзира на то које је од ових могућих објашњења применљиво, оно указује на пропуст који се може директно приписати УНМИК-у, било да се ради о периоду када је он обављао своје извршне функције или у свом садашњем својству.
77. Приликом испитивања овог случаја, Комисија напомиње да жалилац у изјави наводи да је отмица његовог сина била на време пријављена полицији УНМИК-а и МКЦК-у. У одсуству конкретне документације по овом питању, Комисија сматра да је УНМИК сазнао за његову отмицу најкасније до октобра 2001. године (видети § 22 горе у тексту).
78. СПГС се слаже да квалитет истраге овог случаја заиста покреће питања, али напомиње да није јасно зашто је то тако и да не постоје наводи о лошим намерама од стране полиције УНМИК-а по питању њених истражних напора.
79. Комисија напомиње да је од самог почетка истраге било очигледних недостатака у њеном спровођењу. Међутим, у светлу горе описаних напомена у вези са њеном ограниченом временском надлежношћу (видети § 39 горе у тексту), Комисија подсећа да је она надлежна *ratione temporis* да процењује усклађеност истраге са

чланом 2 ЕКЈП само за период након 23. априла 2005. године, узимајући у обзир статус предмета тог датума (*Палић против Босне и Херцеговине*, наведен изнад у § 59). Период који је предмет разматрања завршава се 9. децембра 2008. године, када је ЕУЛЕКС преузео одговорност у области спровођења правде (видети §§ 18-19 изнад).

80. Комисија такође напомиње да су, од тренутка када је УНМИК сазнао за случај до 23. априла 2005. године, једине активности које је УНМИК предузео биле упис предмета 2002. године, посета жалиоцевом бившем месту становања на Косову, спровођење телефонског разговора са њим следећег дана и ефикасна обустава истраге случаја. Све ове активности предузете су децембра 2004. године.
81. Циљ ове истраге био је да се открије истина о догађајима који су довели до отмице г. Нехата Руханија, да се пронађе он или његови посмртни остаци и да се идентификују потенцијални починиоци. Да би се испунили ови циљеви, од људи који су спроводили истрагу захтевало се да траже, сакупљају и чувају доказни материјал који се тиче отмице; да пронађу могуће сведоке и да од њих узму изјаве везане за отмицу; да идентификују особу (особе) које су укључене у отмицу и да доведу починиоца (починиоце) пред, законом утврђен, надлежан суд.
82. Такође, обавеза истраге чињеница овог типа наставила се онолико дуго колико је постојала неизвесност у вези са судбином г. Нехата Руханија. УНМИК је чак и у овом случају, где лица одговорна за злочин нису била пронађена, имао обавезу да користи средства која су му на располагању како би редовно пратио напредак истраге да би био сигуран да ниједна нова чињеница није изашла на видело и како би обавестио сроднике г. Нехата Руханија у вези са напретком истраге.
83. У овом случају, Комисија закључује да је постојао пропуст у процедурама које спроводио УНМИК, које су сматране адекватним до 2003. године (видети § 16 горе у тексту), у спровођењу благовремене и ефикасне истраге око отмице г. Нехата Руханија, како је захтевано.
84. Комисија подсећа да остаје нејасно тачно ког датума је почела истрага у вези са отмицом г. Нехата Руханија. У сваком случају, Комисија је већ напоменула да је УНМИК примио информације у вези са отмицом г. Нехата Руханија до октобра 2001. године (видети § 22 горе у тексту). Међутим, случај је уписан тек јуна 2002. године а материјална истражна активност почела је тек децембра 2004. године, када су истражитељи ЈНЛ-а полиције УНМИК-а отишли у Штимље и, по први пут, покушали да пронађу жалиоца и да од њега узму изјаву. Након што су обавештени да је породица морала да оде у ужу Србију, они су накнадно успели да обаве телефонски разговор са њим; сажетак тог разговора налази се у ЈНЛ-овом анте-мортем извештају о овом случају (видети § 26 горе у тексту).
85. Комисија, међутим, напомиње да, упркос чињеници што је жалилац доставио имена два припадника ОВК који су учествовали у отмици његовог сина, на омоту тог извештаја, који је саставио припадник КПС-а стоји напомена „нема осумњичених.“ Ово би могао да буде превид, грешка, или покушај да се одложи даља истрага, или обмане истражитељ. Припадник полиције УНМИК-а који је прегледао извештај сложио се са закључцима свог колеге из Косовске полиције и одобрио је извештај.

Због тога се чини да је случај био погрешно категоризован као предмет „на чекању“, без икаквих трагова на којима би се радило. У спису не постоји назнака било каквих накнадних покушаја да се пронађу потенцијални осумњичени, да се обави разговор са њима и да се забележе њихове изјаве.

86. Комисија узима у обзир чињеницу да је у истражном спису требало да се нађу записи разговора са свим потенцијалним сведоцима кривичног дела као и породицом жртве. У свим случајевима, такви разговори би требало да се обаве што је пре могуће и требало би да буду забележени и сачувани у предметном спису⁴. Пропуст да се обави званичан разговор са особама које су идентификоване као лица укључена у отмицу додатно подрива ефикасност истраге.
87. Комисија стога мора да закључи да пропуст да се спроведу ови очигледни елементи истраге представља озбиљне недостатке у погледу ефикасности истраге.
88. Што се тиче периода у оквиру њене правне надлежности, почевши од 23. априла 2005. године, Комисија напомиње да није спроведена додатна истражна активност по питању очигледних недостатака који су наведени изнад. Након тог критичног датума и даље је, дакле, постојао пропуст по питању спровођења неопходних истражних радњи, у складу са континуираном обавезом истраге (видети § 61 изнад), чиме је процена целе истраге доведена у временски период под надлежношћу Комисије.
89. У истражном спису који је достављен Комисији не постоје назнаке било каквог процеса у оквиру кога би овај случај био прегледан и размотрен ради предузимања даље активности, укључујући процену сваког могућег пропуста у подацима, идентификацију и проналажење сведока који живе ван Косова или за које се није знало где се налазе. Овакав процес разматрања је стога требало да буде евидентиран у писаном облику, било путем сажетка у коме је документована анализа праћења и дате препоруке за даљу истрагу, или одлуке да предмет треба да се затвори. Оваква пракса је од пресудног значаја јер се у многим случајевима може десити да, на пример, сведоци који претходно нису сарађивали или су били непознати, накнадно иступе са информацијом која доводи до даље истраге у предмету.
90. Комисија стога сматра да, узимајући у обзир околности из овог предмета, УНМИК није предузео све разумне кораке како би идентификовао починиоце и извео их пред лице правде. У том погледу, Комисија сматра да истрага није била одговарајућа и није била усклађена са захтевима брзине, експедитивности и ефикасности (видети § 59 изнад), као што то налаже члан 2.
91. Што се тиче захтева за јавним надзором, Комисија подсећа да члан 2 такође захтева укључивање блиског сродника у истрагу у мери која је неопходна да се заштите његови или њени законски интереси. У том погледу, жалилац напомиње да од УНМИК-а није добио никакве повратне информације које се односе на истрагу везану за отмицу његовог сина. Као што је Комисија већ напоменула, од жалиоца

⁴ Приручник Уједињених нација о ефикасном спречавању и истрази ванправних, произвољних и преких егзекуција, усвојен 24. маја 1989. године од стране Економског и социјалног савета, Резолуција 1989/65.

никада није узета ниједна изјава, нити му је дата било каква информација по питању статуса истраге, сем једног телефонског разговора (видети § 26 горе у тексту). Комисија стога сматра да жалиочева породица није имала приступ истрази како то налаже члан 2.

92. У својој одлуци о прихватљивости, Комисија (видети § 5 горе у тексту) је спојила разматрање прелиминарног приговора заснованог на неисцрпљености доступних правних лекова са меритумом овог предмета, сматрајући да је оно у тесној вези са питањем ефикасности саме истраге. У погледу горе наведеног, она закључује да приговор СПГС-а треба да се одбаци.
93. Након што је размотрила све недостатке и мане истраге, како је описано горе у тексту, Комисија закључује да УНМИК није спровео адекватну и ефикасну истрагу околности везаних за отмицу г. Нехата Руханија. У складу с тим, дошло је до кршења члана 2 ЕКЉП, односно, његовог процедуралног аспекта.

А. Наводно кршење члана 3 ЕКЉП

94. Комисија сматра да се жалилац позива, у суштини, на повреду права на забрану нечовечног или понижавајућег поступања, загарантованог чланом 3 ЕКЉП.

1. Опсег разматрања Комисије

95. Комисија ће размотрити наводе сходно члану 3 ЕКЉП, примењујући исти опсег разматрања који је предвиђен чланом 2 (видети §§ 42-47 горе у тексту).
96. Комисија подсећа да је Европски суд за људска права закључио у много наврата да ситуација принудног нестанка покреће повреду члана 3 у погледу блиских сродника жртве. Суд наглашава да, у вези са чланом 3, „суштина те повреде не лежи толико у чињеници да је члан породице „нестао“, већ се односи на реакције и ставове надлежних органа на насталу ситуацију након што им је предочена“ (видети нпр. ЕСЉП (Велико веће), *Чакићи против Турске*, бр. 23657/94, пресуда од 8. јула 1999, § 98, *ЕКЉП*, 1999-IV; ЕСЉП (Велико веће), *Кипар против Турске*, бр. 25781/94, пресуда од 10. маја 2001, § 156, *ЕКЉП*, 2001-IV; ЕСЉП, *Орхан против Турске*, бр. 25656/94, пресуда од 18. јуна 2002, § 358; ЕСЉП, *Базоркина против Русије*, наведен изнад у § 68, при § 139; ЕСЉП, *Палић против Босне и Херцеговине*, наведен изнад у § 59, при § 74; ЕСЉП, *Алпату Израилова против Русије*, бр. 15438/05, пресуда од 14. марта 2013, § 69; видети такође ХРАП, *Здравковић*, бр. 46/08, одлука од 17. априла 2009, § 41). „Сродник може тврдити да је директна жртва понашања надлежних органа поготово у погледу тих реакција и ставова“ (видети, између осталих, ЕСЉП, *Ер и остали против Турске*, бр. 23016/04, пресуда од 31. јула 2012, § 94).
97. На крају, када се ради о душевној патњи изазваној реакцијама надлежних органа на нестанак, наводна повреда је у супротности са материјалним елементом члана 3 ЕКЉП, а не процедуралним елементом, као што је случај у погледу члана 2 (ЕСЉП, *Гелајев против Русије*, бр. 20216/07, пресуда од 15. јула 2010, §§ 147-148).

2. Поднесци страна

98. Жалилац наводи да је изостанак информација и неизвесност у вези са отмицом и судбином његовог сина, поготово услед пропуста УНМИК-а да ваљано истражи његов нестанак, изазвао душевну бол њему и његовој породици.
99. У примедбама на меритум од 11. маја 2011. године, СПГС је изјавио да је нејасно „који чин/ови и/или пропуст/и од стране УНМИК-а су наводно довели до кршења члана 3, ЕКЉП ... [и] ... до кршења ког елемента је наводно дошло“. СПГС верује да је такво појашњење неопходно како би доставио потпун и смислен одговор по питању меритума предмета. У очекивању тог разјашњења, СПГС је задржао право да да коментар на наводно кршење члана 3 ЕКЉП и подстицао је Комисију да не доноси одлуку о меритуму жалбе док не добије примедбе УНМИК-а.
100. У погледу овог приговора СПГС-а, Комисија напомиње да је у каснијим коментарима везаним за члан 3 ЕКЉП у односу на друге предмете, СПГС обезбедио УНМИК-ов разрађен став по овом питању. Он указује на то да је СПГС потпуно разумео природу тих навода (видети: ХРАП, *Јочић*, бр. 34/09, мишљење од 23. априла 2013, §§ 99-100; ХРАП, *Томановић*, бр. 248/09, 250/09 и 251/09, мишљење од 25. априла 2013, §§ 90-91).
101. Стога, Комисија сматра да није потребно додатно разјашњење на овом ступњу и наставља са разматрањем меритума овог аспекта жалбе.
- а) *Општа начела која се тичу обавезе сходно члану 3*
102. Као и члан 2, члан 3 ЕКЉП обухвата једну од основних вредности у демократским друштвима (ЕСЉП, *Талат Тепе против Турске*, бр. 31247/96, од 21. децембра 2004, § 47; ЕСЉП (Велико веће), *Иласку и остали против Молдавије и Русије*, бр. 48787/99, пресуда од 8. јула 2004, *ЕКЉП*, 2004-VII, § 424). Као што то потврђује апсолутни карактер који члан 15 § 2 ЕКЉП даје забрани мучења и нечовечног и понижавајућег поступања, та забрана се примењује чак и у најтежим околностима.
103. Наводећи општа начела применљива на ситуације у којима је наводно дошло до кршења обавезе сходно члану 3 ЕКЉП, Комисија напомиње да феномен нестанка представља сложен облик кршења људских права који се мора разумети и са којим се мора суочити на интегралан начин (видети случај ИАСЉП, *Веласкез-Родригез против Хондураса*, наведен изнад у § 55, при § 150).
104. Комисија примећује да се обавеза сходно члану 3 ЕКЉП разликује од процедуралне обавезе надлежних органа сходно члану 2. Док се потоњом од надлежних органа захтева да предузму одређене правне радње које могу довести до идентификације и кажњавања одговорних лица, прва поменута обавеза је општија, више је хуманитарног карактера и односи се на реакцију надлежних органа на патњу сродника лица која су нестала или су убијена.
105. КЉП такође препознаје нестанке као озбиљно кршење људских права. У својој одлуци од 21. јула 1983. године, у предмету *Квинтерос против Уругваја*, Комитет је навео да нестанци представљају озбиљна кршења права сродника несталога лица,

који пате услед душевног бола који траје све док траје неизвесност у погледу судбине њихових вољених, често и више година (видети КЈП, Саопштење бр. 107/1981, У. Н. док. СГПП/Ц/ОП/2 при 138 (1990), § 14). Поред тога, у својој одлуци од 15. јула 1994. у предмету *Мохика против Доминиканске Републике*, КЈП је сматрао да је „нестанак лица нераскидиво повезан са поступањем које представља повреду члана 7 [Споразума]“, којим се такође забрањује мучење, нечовечно или понижавајуће поступање и кажњавање (видети КЈП, Саопштење бр. 449/1991, У. Н. док. СГПП/Ц/51/Д/449/1991 (1994), § 5.7).

106. По питању тога да ли се чланови породице нестале особе могу сматрати жртвама поступања које је супротно члану 3 ЕКЈП, Комисија се позива на судску праксу Европског суда за људска права и на своју сопствену судску праксу. Европски суд прихвата такву могућност, што зависи од постојања „нарочитих чинилаца који доводе до тога да патња коју преживљава [члан породице] добије димензију и одлике различите од емоционалне туге каква се може сматрати неизбежном код особа које су у сродству са жртвом тешког кршења људских права“. Суд даље сматра да „у пресудне елементе спадају непосредност крвног сродства, конкретне околности везане за породични однос, мера у којој је члан породице био сведок предметних догађаја, ангажованост члана породице у покушају да прикупи информације о несталој особи и начин на који су надлежни органи одговорили на такво распитивање“ (видети ЕСЈП, *Бајасајева и остали против Русије*, бр. 15441/05 и 20731/04, пресуда од 28. маја 2009, § 159; ЕСЈП, случај *Ер и остали против Турске*, наведен изнад у § 96, при § 94).
107. Комисија напомиње да, при процени емоционалне патње жртава, Европски суд такође разматра следеће околности: трајање самог нестанка и периода током којег није било информација о судбини несталог лица и истрази коју воде надлежни органи; изостанак било какве „смислене“ акције надлежних органа, упркос чињеници да су им се жалиоци обратили како би пријавили нестанак свог сродника и поделили са њима информације које имају; изостанак могућег објашњења или информација о судбини несталог сродника упркос личним или писменим упитима упућеним званичним органима (видети, између осталих предмета, ЕСЈП, *Ер и остали против Турске*, наведен изнад у § 96, при § 96; ЕСЈП, *Османоглу против Турске*, бр. 48804/99, пресуда од 24. јануара 2008, § 97). Још један фактор који утиче на закључак да је дошло до повреде члана 3 ЕКЈП је дуготрајан карактер психичке патње сродника жртве нестанка (ЕСЈП, *Салаков и Ислијамова против Украјине*, бр. 28005/08, пресуда од 14. марта 2013, § 201).
108. КЈП је такође разматрао то питање и препознао чланове породица несталих лица као жртве повреде члана 7 Споразума: родитеље (*Бушерф против Алжира*, Саопштење бр. 1196/2003, разматрања од 30. марта 2006, § 9.7, СГПП/Ц/86/Д/1196/2003), децу (*Зарзи против Алжира*, Саопштење бр. 1780/2008, разматрања од 22. марта 2011, § 7.6, СГПП/Ц/101/Д/1780/2008), браћу и сестре (*Ел Абани против Либијске Аранске Цамахирије*, Саопштење бр. 1640/2007, разматрања од 26. јула 2010, § 7.5, СГПП/Ц/99/Д/1640/2007), супружнике (*Бусруал против Алжира*, Саопштење бр. 992/2001, разматрања од 30. марта 2006, § 9.8, СГПП/Ц/86/Д/992/2001), тетке/тече, ујне/ујаке, стрине/стричеве (*Беназиза против Алжира*, предмет наведен изнад у § 53, при § 10), унуке (*ibid.*), а чак и рођаке (*Баиаша против Либијске Аранске Цамахирије*, предмет наведен изнад у § 53, при

§ 7.5). Комитет оправдава овако широко разумевање статуса жртве због патње и бола који су начињени члановима породица нестанком особе, који су често појачани недовољним напорима надлежних органа да истраже нестанак како би установили судбину жртве и извели починиоце пред лице правде (*Абуседра против Либијске Арапске Цамахирије*, Саопштење бр. 1751/2008, разматрања од 25. октобра 2010, § 7.5, СГПП/Ц/100/Д/1751/2008). У случају *Амиров против Руске Федерације*, Комитет је приметио да „без жеље да наведе све околности индиректног стварања жртава, Комитет сматра да пропусти државе као стране која је одговорна за спровођење обавеза истраживања и разјашњавања околности злочина који је претрпела директна жртва обично може представљати фактор.“ Додатни фактори могу бити неопходни. У овом случају, Комитет напомиње ужасне услове у којима је аутор пронашао осакаћене посмртне остатке своје супруге (...), након одуговлачених, спорадичних мера које су предузете како би се истражиле околности које су довеле до горепомнутих закључака о постојању повреда чланова 6 и 7, тумачених заједно са чланом 2, ставом 3. Комитет сматра да, узете у обзир заједно, околности захтевају да Комитет закључи да су и права аутора сходно члану 7 такође прекршена“ (*Амиров против Руске Федерације*, Саопштење бр. 1447/2006, разматрања од 2. априла 2009, § 11.7, СГПП/Ц/95/Д/1447/2006).

109. Комисија такође узима у обзир да је Европски суд за људска права утврдио да се његова анализа реакције надлежних органа „не ограничава на било коју одређену манифестацију ставова надлежних органа, изоловане инциденте или процедуралне поступке; напротив, Суд даје општу и дуготрајну процену начина на који су надлежни органи тужене Државе реаговали на упите подносиоца жалбе“ (видети ЕСЉП, *Јановијец и остали против Русије*, бр. 55508/07 и 29520/09, пресуда од 16. априла 2012. године, § 152).
110. У том погледу, став Европског суда је да би закључци сходно процедуралном проширењу члана 2 такође били директно релевантни при разматрању постојања повреде члана 3 (видети ЕСЉП, *Басајева и остали против Русије*, бр. 15441/05 и 20731/04, пресуда од 28. маја 2009, § 109; ЕСЉП, *Гелајев против Русије*, бр. 20216/07, пресуда од 15. јула 2010, § 147; ЕСЉП, *Базоркина против Русије*, предмет наведен изнад у § 68, при § 140).
111. Комисија примећује да је Европски суд већ установио повреде члана 3 ЕКЉП у погледу нестанка где је закључено да је сама Држава одговорна за отмицу (видети ЕСЉП, *Лулујев и остали против Русије*, бр. 69480/01, пресуда од 9. новембра 2006, §§ 117-118; ЕСЉП, *Кукајев против Русије*, бр. 29361/02, пресуда од 15. новембра 2007, §§ 107-110). Међутим, супротно томе, у случају који Комисија разматра, УНМИК ни на који начин није умешан у сам нестанак и УНМИК се не може сматрати одговорним за душевну патњу подносиоца жалбе која јој је узрокована почињеним злочином.
112. Комисија узима у обзир да је, у изостанку закључка о одговорности Државе за нестанак, Европски суд пресудио да није убеђен да је понашање надлежних органа, иако немарно у довољној мери да представља кршење члана 2 у његовом процедуралном аспекту, могло само по себи изазвати душевну патњу подносиоца жалбе већу од минималног нивоа јачине који је неопходан да би се сматрало да поступање лежи унутар опсега члана 3 (видети, између осталих случајева, ЕСЉП,

Товсултанова против Русије, бр. 26974/06, пресуда од 17. јуна 2010, § 104; ЕСЈП, *Шафијева против Русије*, бр. 49379/09, пресуда од 3. маја 2012, § 103).

113. На крају, у вези са питањем терета доказивања, Комисија упућује на оно што је већ изјавила у погледу члана 2 горе у тексту (видети §§ 51-54).

114. Узимајући у обзир то становиште, Комисија је мишљења да у овој ситуацији може извући јаке закључке из расположивих установљених чињеница релевантних за жалбу која је пред њом.

b) Применљивост члана 3 на контекст Косова

115. У погледу применљивости горенаведених стандарда на контекст Косова, Комисија се прво позива на своје разматрање истог питања у вези са чланом 2, наведено горе у тексту (видети §§ 63-71).

116. Комисија понавља да систем за спровођење закона који добро функционише треба да узме у обзир заштиту потреба жртава и сведока, као и да размотри посебну рањивост расељених лица у пост-конфликтним ситуацијама. Комисија је већ размотрила чињеницу да је Генерални секретар УН-а 2003. године описао систем полиције и правде на Косову као „функционалан“ и „одржив“ (видети § 16 горе у тексту).

117. Комисија поново напомиње да неће разматрати релевантну праксу или наводне препреке за спровођење ефикасних истрага *in abstracto*, већ само у вези са одређеном применом на жалбу која је пред њом, узимајући у обзир посебне околности случаја.

118. Из тих разлога, Комисија сматра да мора да установи, у вези са сваким случајем, да ли би став и реакције УНМИК-ових органа на сам нестанак и на захтевање информација од стране жалилаца у вези са судбином њихових сродника и кривичном истрагом представљали повреду обавезе сходно члану 3, имајући у виду реалну ситуацију на Косову у релевантно време.

c) Усаглашеност са чланом 3 у овом предмету

119. У оквиру ових догађаја, Комисија у овом случају примећује одређен број фактора који, узети заједно у разматрање, покрећу питање повреде члана 3 ЕКЈП.

120. Комисија напомиње блискост породичних веза између жалиоца и г. Нехата Руханија, пошто је жалилац његов отац, затим чињеницу да се отмица догодила у присуству жалиоца и других чланова његове породице, те да су отмичари свима њима упутили претње. Сходно томе, Комисија не сумња да је он заиста пролазио кроз тешку емоционалну трауму од тренутка отмице његовог сина, која се догодила јуна 1999. године.

121. Комисија такође напомиње да, осим телефонског разговора децембра 2004. године, није било никаквог контакта са УНМИК-ом нити са другим властима на Косову. Жалиоцу никада није достављено никакво објашњење нити му је дата икаква

информација о томе шта се десило са његовим сином након отмице. Комисија напомиње да је МКЦК, а не полиција УНМИК-а, сакупио анте-мортем податке који се налазе у истражном спису (видети § 24 горе у тексту).

122. Комисија напомиње да ни полиција УНМИК-а ни тужиоци никада нису обавили званичан разговор са жалиоцем и да он никада није обавештен о напретку истраге. Комисија понавља да, са становишта члана 3, она може размотрити реакције и ставове УНМИК-а према жалиоцу у целини. Као што је показано сходно члану 2, у спису, онако како је представљен, наводи се само један контакт путем телефонског разговора који су припадници Косовске полиције успоставили са жалиоцем.
123. Изводећи закључке из пропуста УНМИК-а да достави потпун истражни спис (видети § 47 горе у тексту) или да пружи могуће објашњење за изостанак истражних активности у погледу отмице г. Нехата Руханија, Комисија сматра да је ова ситуација, која се наставила током периода временске надлежности Комисије, изазвала озбиљну неизвесност у вези са судбином жалиочевог сина и статусом истраге.
124. У светлу горенаведеног, Комисија закључује да је жалилац пролазио кроз тешку патњу током продуженог и дуготрајног временског периода због начина на који су се органи УНМИК-а бавили његовом пријавом и због своје немогућности да сазна шта се десило његовом сину. У том погледу је очигледно да, у било којој ситуацији, бол оца који мора да живи у неизвесности у вези са судбином свог несталог сина мора бити неподношљив.
125. Из горенаведених разлога, Комисија закључује да је УНМИК својим понашањем допринео патњи и душевном болу жалиоца, чиме је дошло до кршења члана 3 ЕКЉП.

V. ЗАКЉУЧНИ КОМЕНТАРИ И ПРЕПОРУКЕ

126. У светлу закључака Комисије о овом предмету, Комисија је мишљења да је потребан неки облик накнаде.
127. Комисија напомиње да принудни нестанци и самовољне егзекуције представљају озбиљна кршења људских права која се морају истражити и судски процесуирати под било каквим околностима. Комисија такође напомиње да је УНМИК, као територијална управа на Косову од 1999. до 2008. године, имао примарну одговорност да ефикасно истражи и кривично обради отмицу г. Нехата Руханија и да његов пропуст да то учини представља настављено озбиљно кршење људских права жртве и његовог сродника, поготово права на утврђивање чињеница.
128. Комисија истиче забринутост самог СПГС-а да су неадекватна средства, поготово на почетку УНМИК-ове мисије, довела до тога да испуњавање УНМИК-ових обавеза у погледу људских права буде тешко достижно.
129. Уобичајено би била одговорност УНМИК-а да предузме одговарајуће мере како би стао на крај запаженом кршењу права и, колико је то могуће, исправио последице

истог. Међутим, као што је Комисија напоменула горе у тексту (видети § 18), одговорност УНМИК-а која се тиче судства на Косову завршила се 9. децембра 2008. године, када је ЕУЛЕКС преузео потпуну радну контролу у области владавине права. Дакле, УНМИК више није у позицији да предузима мере које ће имати непосредан утицај на истраге које су и даље на чекању пред ЕУЛЕКС-ом или домаћим органима. Такође, након проглашења независности од стране Привремених институција самоуправе Косова 17. фебруара 2008. године и касније, ступањем на снагу косовског устава 15. јуна 2008. године, УНМИК је престао да обавља извршне функције на Косову и та чињеница је ограничила његову могућност да пружи пуну и ефикасну репарацију за извршену повреду права, како је то прописано утврђеним начелима међународног права о људским правима.

130. Комисија сматра да ова чињенична ситуација не ослобађа УНМИК од одговорности да исправи, што је могуће више, последице кршења права за која је одговоран.

У погледу жалиоца и предмета, Комисија сматра прикладним да УНМИК:

- У складу са судском праксом Европског суда за људска права у вези са ситуацијама ограничене надлежности државе (видети ЕСЉП (Велико веће), *Иласку и остали против Молдавије и Русије*, бр. 48787/99, пресуда од 8. јула 2004, *ЕКЉП*, 2004-VII, § 333; ЕСЉП, *Ал-Садун и Муфди против Уједињеног Краљевства*, бр. 61498/08, пресуда од 2. марта 2010, § 171; ЕСЉП (Велико веће), *Катан и остали против Молдавије и Русије*, бр. 43370/04, 8252/05 и 18454/06, пресуда од 19. октобра 2012, § 109), мора тежити томе да, уз сва дипломатска средства која су му доступна у односу на ЕУЛЕКС и косовске власти, добије уверавања да ће истраге које се односе на случај који се овом приликом разматра бити настављене у складу са захтевима ефикасне истраге предвиђеним чланом 2, да ће се утврдити околности везане за отмицу г. Нехата Руханија и да ће починиоци бити изведени пред лице правде. Жалилац и/или други блиски сродници треба да буду обавештени о том поступку и да добију увид у релевантну документацију, уколико је потребно;

- Јавно призна, у разумном року, одговорност у вези са пропустом УНМИК-а да адекватно истражи отмицу г. Нехата Руханија, као и са патњом и душевним болом до којих је касније дошло и јавно се извини жалиоцу и његовој породици у вези са тим;

- Предузме одговарајуће кораке за исплату адекватне надокнаде жалиоцу за моралну штету коју је претрпела због УНМИК-овог пропуста да спроведе ефикасну истрагу, као и за патњу и душевни бол које је жалилац претрпео услед понашања УНМИК-а.

Комисија такође сматра да је прикладно да УНМИК:

- У складу са Резолуцијом Генералне скупштине УН-а о „Основним начелима и смерницама у вези са правом на правни лек и репарацију за жртве грубог кршења међународног права које се тиче људских права и озбиљног кршења међународног хуманитарног права“ (А/Res/60/147, 21. март 2006. године),

предузме одговарајуће кораке, путем других институција повезаних са УН-ом које раде на Косову, домаћих органа и невладиних организација, ради остваривања потпуног и свеобухватног програма репарације, укључујући реституцију, компензацију, рехабилитацију, сатисфакцију и гаранцију да се тако нешто неће поновити, за жртве из свих заједница које су претрпеле озбиљне повреде људских права током и након сукоба на Косову;

- Предузме одговарајуће кораке код надлежних органа Уједињених нација, укључујући Генералног секретара УН-а, ка додељивању одговарајућих људских и финансијских ресурса како би се осигурало да Уједињене нације увек поштују стандарде међународних људских права, укључујући и ситуације када обављају административне и извршне функције на некој територији, и да обезбеди ефикасно и независно надгледање;

ИЗ ОВИХ РАЗЛОГА,

Комисија, једногласно,

1. ЗАКЉУЧУЈЕ ДА ЈЕ ДОШЛО ДО КРШЕЊА ПРОЦЕДУРАЛНЕ ОБАВЕЗЕ СХОДНО ЧЛАНУ 2 ЕВРОПСКЕ КОНВЕНЦИЈЕ О ЉУДСКИМ ПРАВИМА;

2. ЗАКЉУЧУЈЕ ДА ЈЕ ДОШЛО ДО КРШЕЊА МАТЕРИЈАЛНЕ ОБАВЕЗЕ СХОДНО ЧЛАНУ 3 ЕВРОПСКЕ КОНВЕНЦИЈЕ О ЉУДСКИМ ПРАВИМА;

3. ПРЕПОРУЧУЈЕ ДА УНМИК:

a. ТРАЖИ ОД ЕУЛЕКСА И ДРУГИХ НАДЛЕЖНИХ ОРГАНА НА КОСОВУ ДА ПРЕДУЗМУ СВЕ МОГУЋЕ КОРАКЕ КАКО БИ ОСИГУРАЛИ ДА СЕ КРИВИЧНА ИСТРАГА У ВЕЗИ СА ОТМИЦОМ ЖАЛИОЧЕВОГ СИНА НАСТАВИ У СКЛАДУ СА ЧЛАНОМ 2 ЕКЉП И ДА ПОЧИНИОЦИ БУДУ ИЗВЕДЕНИ ПРЕД ЛИЦЕ ПРАВДЕ;

b. ЈАВНО ПРИЗНА ОДГОВОРНОСТ ЗА СВОЈ ПРОПУСТ ДА СПРОВЕДЕ ЕФИКАСНУ ИСТРАГУ У ВЕЗИ СА ОТМИЦОМ Г. НЕХАТА РУХАНИЈА, КАО И ЗА ПАТЊУ И ДУШЕВНИ БОЛ ДО КОЈИХ ЈЕ ДОШЛО И ЈАВНО СЕ ИЗВИНИ ЖАЛИОЦУ И ЊЕГОВОЈ ПОРОДИЦИ;

c. ПРЕДУЗМЕ ОДГОВАРАЈУЋЕ КОРАКЕ ЗА ИСПЛАТУ ОДГОВАРАЈУЋЕ НАДОКНАДЕ ЖАЛИОЦУ ЗА ПРЕТРПЉЕНУ МОРАЛНУ ШТЕТУ У ВЕЗИ СА УСТАНОВЉЕНИМ ПОВРЕДАМА ЧЛАНА 2 И ЧЛАНА 3 ЕКЉП.

d. ПРЕДУЗМЕ ОДГОВАРАЈУЋЕ КОРАКЕ КА ОСТВАРИВАЊУ ПОТПУНОГ И СВЕОБУХВАТНОГ ПРОГРАМА РЕПАРАЦИЈЕ;

- e. **ПРЕДУЗМЕ ОДГОВАРАЈУЋЕ КОРАКЕ У УЈЕДИЊЕНИМ НАЦИЈАМА КАО ГАРАНЦИЈУ ДА СЕ ИСТА СИТУАЦИЈА НЕЋЕ ПОНОВИТИ;**
- f. **ОДМАХ ПРЕДУЗМЕ ЕФИКАСНЕ МЕРЕ ЗА ПРИМЕНУ ПРЕПОРУКА КОМИСИЈЕ И ОБАВЕСТИ ЖАЛИОЦА И КОМИСИЈУ О ДАЉЕМ РАЗВОЈУ ОВОГ ПРЕДМЕТА.**

Андреј АНТОНОВ
Извршни службеник

Марек НОВИЦКИ
Председавајући

СКРАЋЕНИЦЕ И АКРОНИМИ

- ЦЈКИ** – Централна јединица за кривичну истрагу
КЦКМ – Координациони центар за Косово и Метохију Владе Србије
ОП – Одељење правде
ОЈТ – Окружно јавно тужилаштво
ЕКЉП – Европска конвенција о људским правима
ЕСЉП – Европски суд за људска права
ЕУ – Европска унија
ЕУЛЕКС – Мисија владавине права Европске уније на Косову
СРЈ – Савезна Република Југославија
ХРАП – Саветодавна комисија за људска права
КЉП – Комитет за људска права Уједињених нација
ИАСЉП – Интерамерички суд за људска права
МСГПП – Међународни споразум о грађанским и политичким правима
МКНЛ – Међународна комисија за нестала лица
МКЦК – Међународни комитет Црвеног крста
КФОР – Међународне безбедносне снаге (обично познате као косовске снаге)
ОВК – Ослободилачка војска Косова
КПС – Косовска полицијска служба
МоР – Меморандум о разумевању
ЈНЛ – Јединица за нестала лица
НАТО – Северно-атлантски споразумни савез
КНЛСМ – Канцеларија за нестала лица и судску медицину
ОЕБС – Организација за европску безбедност и сарадњу
РИЈ – Регионална истражна јединица
СПГС – Специјални представник Генералног секретара
УН – Уједињене нације
УНХЦР – Високи комесар Уједињених нација за избеглице
УНМИК – Привремена управа мисије Уједињених нација на Косову
КПИЖ – Комисија за проналажење и идентификацију жртава
ЈИРЗ – Јединица за истрагу ратних злочина